

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מהפכת הגיל: הבטים חברתיים של זקנה והזדקנות - 3197

תאריך עדכון אחרון 29-04-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: א. ספרא

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ הווארד ליטוין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: howie.litwin@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ימי ד', 13:00-14:00

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

בתקופתנו מתרחשת מהפיכת הגיל שתשנה את פני החברה. מקורה בהארכת תוחלת החיים המתמשכת ובהזדקנות האוכלוסייה ההולכת וגדלה ללא תקדים. קורס זה יספק יסודות קונספטואליים להבנת מימדי מהפיכת הגיל בימינו ואת השלכותיה לעתיד החברה האנושית. בין נושאי הקורס, המושגים על דיסציפלינת הגרונטולוגיה החברתית - חקר הזקנה וההזדקנות - ינותחו תהליכי הזדקנות אינדיבידואליים וקולקטיביים, היבטים דמוגרפיים של ההזדקנות, תפיסות שונות של זקנה מוצלחת, סוגיות ביחס ליצרנות ופרישה, יחסי גומלין במשפחה ובחברה, בריאות ונכות בגיל המבוגר, טיפול ממושך בזקנים, הבנת הממשק בין סביבה וזקנה ובחינת הדרישה העכשווית לעצור את הזקנה (Anti-aging).

מטרות הקורס:

להציג את האתגר הגדול העומד בפני רוב אומות העולם כתוצאה מהזדקנות אוכלוסיותיהן.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- הבנת הגידול בשיעור ההזדקנות ואת השלכותיו.
- קבלת ידע על דרכים שונות לפרש את מגמת ההזדקנות ואת מתאמה.
- פיתוח יכולת להבין את אופיה של ההזדקנות בישראל בהשוואה לאותה התופעה במדינות שונות, ויכולת להעריך את השוני של פלגי אוכלוסייה בתוך ישראל.

דרישות נוכחות (%) :

עד 3 היעדרויות בסמסטר

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ודיון.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- 1 מי מפחד מהגיל השלישי?
- 2 הזדקנות: הקונטקסט החברתי (1)
- 3 הזדקנות: הקונטקסט החברתי (2)
- 4 הזדקנות: היבטים פסיכולוגיים
- 5 זקנה מוצלחת
- 6 הזדקנות פורה: תעסוקה, פרישה, יצרנות
- 7 המשפחה בעידן ההזדקנות
- 8 העיקר הבריאות: תפקוד ומוגבלות
- 9 טיפול ממושך
- 10 הסביבה הבנויה של הזקן
- 11 אנטי-איג'ינג"

חומר חובה לקריאה:

בן-ישראל, ר. ובן-ישראל, ג. (2004). מי מפחד מהגיל השלישי. תל אביב: עם עובד ואש"ל עמ' 15-19, 21-26.

ליטוויין, ה. (2012) לצאת לשלג ולמות. אודיסאה – מסע בין רעיונות, גיליון מס' 15, עמ' 22-28.

חזן, ח. (2002). הזדקנות בכפר הגלובלי. בתוך: י. בריק (עורך) פוליטיקה של הזיקנה. תל אביב: קו אדום. עמ' 30-50.

אייל, נ. (2003). כוח הידיעה וחולשת הזיכרון – קוגניציה וזיקנה. בתוך: א. רוזין (עורך) הזדקנות וזקנה בישראל. ירושלים: אש"ל. עמ' 409-435.

<http://www.haaretz.co.il/magazine/1.1854033>
דן בטנר, (02.11.2012). "האי שבו אנשים שוכחים למות", ניו יורק טיימס מגזין.

גרינגרוס, ס. (2000). הזדקנות פעילה ותורמת על פני הדורות בחברה מזדקנת. גרונטולוגיה 27(1): 25-29.

כץ, ר., לבנשטיין, א. ובריק, י. (2010). יחסים בין דוריים וזיקנה בעידן המודרני: השוואות בין מדינות. בתוך: י. בריק וא. לבנשטיין (עורכים) הזקן והמשפחה. ירושלים: אש"ל. עמ' 53-66.

יאול, א. (2004). הזקן הסיעודי: שלבי הירידה התפקודית, ההתמודדות והטיפול בזקן הסיעודי. ירושלים: אש"ל. עמ' 10-31.

לבנשטיין, א. וכץ, ר. (2010). הטיפול בזקן – מהו האיזון הרצוי בין המשפחה לבין המדינה? בתוך: י. בריק וא. לבנשטיין (עורכים) הזקן והמשפחה. ירושלים: אש"ל. עמ' 40-50.

Sheila M. Peace, Hans-Werner Wahl, Heidrun Mollenkopf and Frank Oswald, Environment and Ageing, in John Bond, Sheila M Peace, Freya Dittmann-Kohli, Gerben Westerhof (Eds.), Ageing in Society, Third Edition, 2007, SAGE Publications Ltd, pp. 209-233.

מסמך רקע לדיון בנושא אנטי איג'ונג – חקר ההזדקנות בישראל והשלכותיו. (2002). הכנסת מרכז חקר ומידע, 8 עמודים,
<http://www.knesset.gov.il/mmm/doc.asp?doc&eq;m00270&type&eq;pdf>

לבחור אחד (1) מהמקורות הבאים:

עזאיזה, פ. וקרויטורו, ט. (2010). שינוי במעמד הזקן בחברה הערבית. בתוך: י. בריק וא. לבנשטיין (עורכים) הזקן והמשפחה. ירושלים: אש"ל. עמ' 75-89.

Remennick, L. (2003). Retired and Making a Fresh Start: Older Russian Immigrants Discuss their Adjustment in Israel. *International Migration* 41(5):153-175.

שמוטקין, ד., שרירא, ע. ופלגי, י. (2010). ניצולי השואה ומשפחותיהם. בתוך: י. בריק וא. לבנשטיין (עורכים) הזקן והמשפחה. ירושלים: אש"ל. עמ' 129-145.

חומר לקריאה נוספת:

ברודסקי, ג'. ודייויס, מ. (2003). דמוגרפיה ואפידמיולוגיה של ההזדקנות ואוכלוסיית הזקנים. בתוך: א. רוזין (עורך) הזדקנות וזקנה בישראל. ירושלים: אש"ל. עמ' 289-342.

Rowe, J. W. and R. L. Kahn (1997). "Successful aging." *Gerontologist* 37(4): 433-440.

קינג, י. (2003). עבודה ופרישה בתקופת הזיקנה - ההיבט הכלכלי של אוכלוסיית הזקנים בישראל. בתוך: א. רוזין (עורך) הזדקנות וזקנה בישראל. ירושלים: אש"ל. עמ' 745-758.

קלינוב, ר. (2002). השתתפות האוכלוסייה המבוגרת בשוק העבודה - תיאור מצב ומשמעויות למדיניות. בתוך: י.

בריק (עורך). פוליטיקה של הזיקנה. תל אביב: קו אדום. עמ' 111-121, 134-140.

גולנדר, ח. (1995). לחיות על קו הקץ: עולמם של קשישים במחלקה סיעודית. ירושלים: הוצאת ספרים ע"ש מגנס.

חזן, ח. (1997). מקום אחר: בית אבות כאתר של מודרנה. גרונטולוגיה, 77: 8-18.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

כדי להסיר ספק בכל הקשור לחובת הנוכחות בשיעור, יש לזכור כי למידה פעילה דורשת נוכחות פעילה בשיעורים. ננהג בקורס כפי הנהוג באוניברסיטה - עד 3 היעדרויות בסמסטר.